Gemeente Amsterdam

Retouradres: Postbus 94652, 1090 GR Amsterdam

Gemeente Amsterdam
Commissie Persoonsgegevens

Aan: Directeur Openbare Orde en Veiligheid, de heer 5.1, 2, e
C.c: IV- manager cluster interne dienstverlening, mevrouw 5.1 5.1, 2, e
C.c: (CIO), de heer J. Flippo
C.c: Privacy Officer interne dienstverlening, de heer , de heer 5.1 5.1, 2, e (OOV) en mevrouw 5.1, 2, e (OOV)

Datum	15 juni 2018
Ons kenmerk	U18046
Behandeld door	5.1, 2, e
E-mail	5.1, 2, e amsterdam.nl
Bijlage	1
Onderwerp	City Deal

Geachte heer van Aart,

Op de vergadering van de Commissie Persoonsgegevens Amsterdam (CPA) van 7 juni 2018 waren namens u aanwezig: mevrouw 5.1, 2, e (OOV) en de heer 5.1 5.1, 2, e (OOV).

Bij het agendapunt "City Deal" is het volgende besproken.

U heeft de CPA geïnformeerd over het project City Deal van de gemeente Amsterdam, met het oog op de verstrekking van de gecombineerde gemeentelijke gegevens aan het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS).

City Deal
De overkoepelende ambitie van de City Deal 'zicht op ondermijning' is om bij te dragen aan een versterking en verbetering van de preventieve aanpak van ondermijnende criminaliteit door gebruik te maken van nieuwe methoden van data analytics. In het Convenant City Deal zicht op ondermijning is de algemeen werkwijze beschreven (Staatscourant 29 augustus 2017). Aan deze aanpak nemen verscheidenen gemeenten deel.
De gemeente Amsterdam heeft besloten zich te concentreren op het thema 'vastgoed'. Het gaat hierbij met name om het verkrijgen van meer inzicht in ongewenste en/of niet integere financieringen in deze sector die via stichtingen en verenigingen lopen, omdat vaak gebleken is dat zulk vastgoed gebruikt wordt als instrument voor witwaspraktijken en terrorisme. Het project is erop gericht via de analyse van big data expertise op te bouwen en op het ontdekken van fenomenen, indicatoren en patronen die later gebruikt kunnen worden voor beleidsontwikkeling. In het kader van dit project is het voornemen om gegevens met betrekking tot gemeentelijke subsidies, horeca, handhaving in de woonsector

en belastingen te verstrekken aan het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS). De data-analisten van het CBS bekijken gepseudonimiseerde gegevens en geven abstracte, niet tot personen of specifieke situaties te herleiden informatie door aan de gemeente Amsterdam. De directie Onderzoek, Informatie en Statistiek (OIS) zal de gegevens combineren met reeds bij het CBS aanwezige gegevens. Er worden databestanden aan elkaar gekoppeld waar vervolgens gekeken wordt of er opvallende correlaties tevoorschijn komen. De gecombineerde gegevens worden geanalyseerd teneinde zicht te krijgen op ondermijnende criminaliteit.

Doelstellingen
De doelstellingen zijn als volgt geformuleerd

- Het ontwikkelen en vergaren van kennis en kunde die bruikbaar is voor aanpakken m.b.t. (risico's op) criminele investeringen en crimineel gebruik van vastgoed in Amsterdam door inzicht te verkrijgen in patronen, indicatoren en risico's van (georganiseerde) criminaliteit in relatie tot vastgoed en stichtingen en verenigingen, in het bijzonder voor Algemeen Nut Beogende Instellingen (ANBI's);
- Inzichten in de praktische toepassingsmogelijkheden van data analytics voor de bestuurlijke- en integrale aanpak van criminaliteit; en
- Inzichten in juridische mogelijkheden en knelpunten bij de toepassing van data analytics voor de bestuurlijke- en integrale aanpak van criminaliteit.

Wettelijke grondslagen
De persoonsgegevens waarop de verstrekking betrekking heeft zijn voor andere doeleinden verzameld, zoals subsidieverlening. Dat brengt mee dat in beginsel moet worden getoetst of de verdere verwerking niet onverenigbaar is met het doel waarvoor deze gegevens zijn verwerkt. Op deze verwerking is echter de uitzondering van toepassing van artikel 5, eerste lid, sub b AVG juncto artikel 89, eerste lid AVG. De verdere verwerking van deze persoonsgegevens met het oog op met name wetenschappelijk of historisch onderzoek of statistische doeleinden wordt op grond hiervan, niet als onverenigbaar met de oorspronkelijke doeleinden beschouwd.
Vereist is evenwel dat passende technische en organisatorische waarborgen worden getroffen om het gebruik van persoonsgegevens te beperken. In concreto vindt pseudonimisering van gegevens plaats en worden de analyse verricht binnen het CBS.

Indien de verwerking eventueel bijzondere persoonsgegevens betreft, kan gelet op de doelstelling van de aanpak het algemeen belang, als omschreven in artikel 9, tweede lid, sub j AVG juncto artikel 24 UAVG, worden aangemerkt.
De verwerking van het nationaal identificatienummer BSN vindt plaats op **grond van artikel 87 AVG juncto artikel 46 UAVG juncto wet op het Centraal Bureau voor de Statistiek.** De verwerking van het nationaal identificatienummer BSN ingevolgde de AVG en UAVG slechts plaatsvinden indien bij wet bepaald.

Advies
Allereerst dankt de CPA voor een heldere toelichting. Wel merkt de CPA op dat ook al gelden voor deze aanpak in het kader van de AVG uitzonderingen in het kader van wetenschappelijk en statistisch onderzoek de gemeente gehouden is ervoor zorg te dragen

dat de verwerking rechtmatig, behoorlijk en transparant verloopt, welke algemene beginselen zijn geformuleerd in artikel 5, lid 1 AVG. De CPA beveelt daarom aan openheid over de aanpak te betrachten en bij de toepassing van resultaten van het onderzoek erop bedacht te zijn dat de resultaten slechts indicaties opleveren voor mogelijke ondermijning in de desbetreffende sectoren. Bestuurlijk moet zorgvuldig worden afgewogen of indicaties voldoende zwaarwegend zijn om tot bestuurlijke maatregelen over te gaan. Ook dient de maatschappelijke aanvaardbaarheid hiervan te worden beoordeeld. Tenslotte vereist actie ook nader onderzoek met betrekking tot de personen op wie deze betrekking zal hebben en dienen deze in de gelegenheid te worden gesteld verweer te kunnen voeren. Van omkering van de bewijslast kan geen sprake zijn.

De CPA is overigens geïnteresseerd in de uitkomsten van de Data Protection Impact Assessment (DPIA) en de uitkomsten van de aanpak van dit project. Indien de uitkomsten aanleiding zullen geven, zal de CPA vragen om een nadere toelichting tijdens een CPA vergadering.

Kortheidshalve verwijs ik verder naar de notulen van de vergadering over het betreffende agendapunt.

Ik vertrouw er op u aldus voldoende geïnformeerd te hebben.

Hoogachtend. 5.1, 2, e

5.1, 2, e

De heer mr. dr. U. van de Pol
Voorzitter Commissie Persoonsgegevens Amsterdam

Commissie Persoonsgegevens Amsterdam
Uittreksel van het verslag van de openbare vergadering op donderdag 7 juni 2018

5. City Deal (OOV)

De heer 5.1, 2, e geeft een korte toelichting op het project City Deal Zicht op Ondermijning dat in de gemeenten Amsterdam, Rotterdam, Den Haag, Utrecht en Tilburg wordt uitgevoerd. Er worden nu proefprojecten gedaan op twee thema's: vastgoed en drugs. De gemeente Amsterdam heeft gekozen voor het thema vastgoed, voornamelijk van stichtingen en verenigingen vanwege signalen uit het Parket dat zulk vastgoed vaak als vehikel wordt gebruikt voor witwaspraktijken en terrorisme. Veel stichtingen hebben een ANBI-status vanwege de fiscale voordelen. Het project is erop gericht via de analyse van big data expertise op te bouwen en fenomenen, indicatoren en patronen te ontdekken die later gebruikt kunnen worden voor beleidsontwikkeling. Het gaat in dit project dus niet om handhaving op bepaalde personen, maar om onderzoek. De dataverzameling is ingericht bij het CBS waar veel microbestanden zijn verzameld met onder meer sociaaleconomische en strafrechtelijke data en bedrijfsinformatie. De aanleiding om nu een advies te vragen aan de CPA is de behoefte om ook te mogen putten uit gemeentelijke bronnen: subsidiedata, gemeentebelastingen, vastgoedinformatie, horecasysteemdata. Er is een landelijk convenant van kracht met een juridisch toetsingskader dat is gepubliceerd in de Staatscourant. In artikel 3a staat nadrukkelijk dat het niet gaat om opsporing van specifieke situaties of personen, maar om patronen. Ook in de andere vier deelnemende gemeenten lopen momenteel aanvragen voor informatie uit gemeentebronnen. Het Amsterdamse team wil graag van de CPA een advies krijgen over deze aanpak.
De CPA vraagt waarom in artikel 9 staat dat deze City Deal niet in rechte afdwingbaar is. Verder is de CPA benieuwd naar de praktische invulling van de inrichting bij het CBS. Betekent dit dat de deelnemende gemeenten bij het CBS aan de knoppen gaan zitten om alle mogelijke informatie te achterhalen?
De heer 5.1, 2, e zegt dat hij het antwoord op de vraag over artikel 9 zal moeten achterhalen bij juristen die betrokken zijn geweest bij de opstelling. In de praktijk zijn het twee CBS-analisten die rechtstreeks bij de data kunnen komen en in een bepaald afgesproken format en protocol aan de gemeente kunnen overdragen. Die data-analisten bekijken gepseudonimiseerde gegevens en geven abstracte, niet tot personen of specifieke situaties te herleiden informatie door aan de gemeente. De gemeente Amsterdam kan ook niet bij de data van andere gemeenten komen. In Amsterdam zijn er 23.000 stichtingen en verenigingen. Daar worden dus de analyses op losgelaten en er wordt gekeken of er patronen zijn te ontdekken in relaties met andere databestanden, bijvoorbeeld van het kadaster en het handelsregister. De aanpak en de onderzoeksvragen staan beschreven in het aangeleverde projectplan. Er worden ook expertmeetings met diverse instellingen georganiseerd om op het spoor te komen van andere relevante informatiebronnen en om met die experts van gedachten te wisselen over de bruikbaarheid van gesignaleerde verbanden. De Belastingdienst heeft bijvoorbeeld met de projectgroep gedeeld op welke indicatoren men daar speciaal let bij het beoordelen van ANBI-instellingen. Er worden databestanden aan elkaar gekoppeld en dan wordt gekeken of er interessante correlaties tevoorschijn komen. De projectgroep toetst dat allemaal en kijkt welke aanvullende informatie nodig lijkt te zijn. De aanpak wordt ook wel een iteratief onderzoeksproces

genoemd. Het is een tijdrovende aanpak, maar het werkt wel sneller dan alles handmatig uitzoeken. Het zijn nu proefprojecten die een zekere profilering kunnen opleveren.
De CPA merkt op dat men nu al kan voorspellen dat er zich dilemma's gaan voordoen als men moet gaan afwegen of opgespoorde verbanden voldoende aanleiding zijn om over te gaan tot bestuurlijke maatregelen of juridische stappen. Het gaat nu nog om theoretische toetsingen van indicatoren, maar op een gegeven moment zullen de uitkomsten in de operationele fase komen. Dan moet men zich bewust zijn van die dilemma's en de betekenis van de indicatoren in de praktijk. Verder is de CPA benieuwd of de Bibob ook een rol speelt in dit project.
De heer5.1, 2, e zegt dat het bij alle onderzoek van big data op een gegeven moment van belang is ook op casusniveau te kijken of het in individuele gevallen klopt, maar dat dit nu in deze onderzoeksfase niet aan de orde is. De Bibob-coördinator van de gemeente is dat tevens van dit project dat onder dezelfde afdeling valt als Bibob. Uiteindelijk verwacht men natuurlijk te komen tot toepasbare resultaten. Die kunnen ook van belang zijn voor het versnellen van Bibob-onderzoeken. Natuurlijk bestaan er wel vermoedens en enige voorkennis over patronen, maar de verwachting is toch ook dat er onvermoede verbanden aan het licht zullen komen.
De CPA is benieuwd of de aangekondigde PIA door de gemeente al is uitgevoerd en wat die dan heeft opgeleverd. De CPA noemt het verder opvallend dat het CBS zicht beroept op ISO-certificering, terwijl het Amsterdamse OIS onlangs heeft laten weten dat die status alleen niet voldoende waarborgen biedt. De CPA merkt op dat er ook uitkomsten mogelijk zijn die politiek gevoelig liggen omdat ze bijvoorbeeld bepaalde groepen brandmerken. Daar kan ook het gelijkheidsbeginsel in het geding komen omdat een onderzochte groep de vraag kan opwerpen waarom het zoeklicht speciaal op deze groep gericht is en niet op andere vergelijkbare. Omdat het onderzoeksproces plaatsvindt in een zwarte doos vol big data ontbreekt immers de logica om de aandacht te richten op één bepaalde groep en kan men aanvoeren dat er kennelijk niet gezocht wordt naar vergelijkbare verbanden bij andere groepen.
De heer5.1, 2, e zegt dat er nog geen PIA is uitgevoerd en dat ook nog niet duidelijk is wie dat zal gaan doen. Hij neemt nota van de genoemde risico's.
De voorzitter zegt graag op de hoogte gehouden te willen worden van de uitkomsten van de PIA en verder erg benieuwd te zijn naar de uitkomsten van deze spannende aanpak. Als de PIA daar aanleiding toe zou geven, zal de CPA vragen om een nadere toelichting, maar voor dit moment acht hij alle vragen afdoende beantwoord.